

i dansk Ret, derunder indbefattet slesvigsk Ret? Det er jo en heel Forandring i vort gjældende Examensvæsen. Hvorledes vil den ærede Rigsdagsmand saaledes med et Par Ord faste Bestemmelser i den Retning ind i et Lovforslag, uden at Noget som helst er forberedt med Hensyn til den hele Udvikling af den dansk-slesvigiske Lovgivning, hvilket jo maatte være nødvendigt, forinden noget Saadant overhovedet kan gennemføres? Det eneste Udbytte, man kan have deraf, er, at den ærede Rigsdagsmand for Holbet Ams 2den Valgkreds (Fscherning) som sædvanligt har nævnt Universiteterne ved Kjøbenhavn, Christiania, Upsala og Heidelberg ved Siden af hinanden; at vi have havt den Fornøjelse at høre af ham, at de tydske Universiteter skulle staae os ligesaa nær som de nordiske. Jeg troer ikke, at denne Anskuelse deles af Mange (Nei! Nei!). Det er det eneste Udbytte, vi have af nu at behandle dette Lovudkast, at vi have den Fornøjelse at have faaet at vide, at den hele Dannelse, som man faaer ved de tydske Universiteter, skulde give en ligesaa god Udkomst til at faae Embede her i Danmark, som den Dannelse, der erholdes ved de nordiske Universiteter. Lad os protestere derimod saa Mange som muligt ved at erklære, at vi ingenlunde dele denne Anskuelse (Ja, ja!); men lad os ogsaa blive færdige med dette Lovforslag for dennesinde og opfordre den ærede Forslagsstiller til at arbejde anderledes for Sagen, til at gennemarbejde den bedre og faae Mænd til i de andre Forsamlinger at bringe Sagen frem, men allerhøjest til at bevæge Regjeringerne — thi saavel den danske som den svenske og den norske Regjering maae tage Sagen i deres Haand — til at virke for Sagens Gjennemførelse, saa at der tilsidst kan foreligge Noget, som man kan stemme for.

Fscherning: Det er bestynderligt, saa uhyggelig min Skjæbne er. Det ærede Medlem ligeoverfor (Kofod) bebrejder mig, at jeg ikke vil Anden eller den aandelige Frihed, og det ærede Medlem her nær ved mig (H. Hage) er vred paa mig, fordi jeg opfatter Anden for storartet, fordi jeg lader Anden for stor Frihed, det er en vanskelig Stilling at befinde sig i. (Afbrydelse). So, jeg beder om Forlæbelse,

den Begrændsning, som ærede Medlemmer her søge sat, er en materiel Begrændsning. Anden og den aandelige Frihed herske ikke igjennem et enkelt Sprog (C. B. Ni mest ad: Maa jeg bede om Ordet?), Anden hersker, og den videnskabelige Frihed hersker overalt. Jeg har ikke holdt mig alene til noget tydsk Universitet; jeg holder mig paa samme Maade til spanske, franske og portugisiske Universiteter, og jeg har ogsaa holdt mig til danske Studerende, idet jeg har holdt mig til dem, der have Indfødsret; jeg har ikke taget alle Fremmede med; men jeg har kun sagt, at Studerende, der have Indfødsret og maaskee ere stillede under saadanne Omstændigheder, at det er naturligt for dem at studere paa fremmede Steder, bør ikke derfor af materielle Grunde være udelukkede fra at nyde den samme Ret som enhver anden Dansk. Det ærede Medlem ligeoverfor (Kofod) gjør mig overordentlig Uret. Det forekommer mig, naar jeg undersøger Sagen, at jeg gjerne turde tillægge mig Fortjenesten af næsten at være den her i Forsamlingen, der meest beskytter den aandelige Frihed (Afbrydelse)... Jeg beder om Forlæbelse — jeg har saaledes stadigt arbejdet imod et kongeligt Almueskolevæsen, jeg har villet have et sandt, frit Almueskolevæsen henlagt til Kommunerne, og jeg troer, at det ærede Medlem maa dele Anskuelse med mig om, at det er aandelig Frihed; jeg har ønsket Universitetet frigjort for alle de laugsrættigheder og tvingende Embedsexaminer, hvorved man giver en Mand Forrettighed paa Grund af det Stempel, han der havde modtaget, istedetfor at han ene og alene skulde vinde Anerkjendelse i Rivets Fylde paa Grund af sin aandelige Dydighed — jeg troer, at dette ogsaa er at arbejde for den aandelige Frihed; jeg har villet fæste Laugs-skolevæsenet bort og ønsket den ene Latinskole nedlagt efter den anden for at bringe en fri Underviisning tilveie, forat man f. Ex., ifald der skulde være noget Sandt deri, at Underviisningen i Tydsk, som ærede Medlemmer have omtalt, ikke skulde være det Rette, da igjennem den frie Konkurrence kunde see, hvad der var det Rette; det, troer jeg, er at værges og kæmpe for Andens Frihed imod de lutter materielle Maaned, der ere understøttede af Fleertallet her.